

OPIEKUN KATOLICKI

Nr 18.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Rok XV.

Bytom (Beuthen O/S.) dnia 3 marca 1888.

Opiekun Katolicki wychodzi co środę i sobotę.

Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Austrii a przesyłką 75 cent.; w Ameryce 1/2 dolara.

Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „Opiekuna Katolickiego“ w Bytomiu (Beuthen O/S.) Dyngstrasse 27.

Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętego miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja w miejscu, jako też i w Wroclawiu Rudolf Mosse oraz Haasenstein & Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Frandler, ulica Senatorska Nr. 18. — W Frankfurcie u M. Daube & C. — W Paryżu i na całą Francją A. Sławiński Paris, Rue Véseléy Nr. 3.

Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone.

Bytom, dnia 2 marca.

Z Wiednia donoszą, że Austria, Włochy i Anglia postanowiły nie popierać u W. Porty dorad rosyjskich w sprawie bułgarskiej, dopóki Rosya nie da żądanych przez te mocarstwa objaśnień co do dalszych jej kroków, do czego jednak Rosya nie okazuje żadnych skłonności, uczyniwszy na swoją rękę odpowiednie u rządu trzeciego przedstawienia. Jeżeli doniesienia z Konstantynopola jest pewne, to nie otrzymała jeszcze W. Porta żadnej noty w sprawie usunięcia ks. Ferdynanda z Bułgarii; ambasador rosyjski p. Nelidow miał tylko zapytać, czyby Turcyja na życzenie większości mocarstw nie była skłonna obsadzić Bułgarię, na co Turcyja — jak się tego spodziewać było można — odmowną dała odpowiedź. Reprezentant bułgarski w Konstantynopolu Wulkowic miał oświadczyć, że Bułgaria i Rumelia wschodnia, jeżeliby je miano doprowadzić do ostateczności, ogłoszą swą niepodległość i proklamować będą rzeczpospolitą. Proklamacyja rzeczypospolitej wielkobułgarskiej byłaby w skutkach swych bardzo doniosłą, gdyż nie ulega wątpliwości, że przyszłoby tamże do starcia skrajnych żywiołów, a wtenczas miałaby Rosya słuszny powód do zbrojnego wkroczenia do Bułgarii.

Do tego kroku ze strony Rosyi, w sprawie bułgarskiej, trudno aby przyjąć miało.

— Z Prus Zachodnich telegrafują do wiedeńskiej „N. Fr. Presse“, że oficerowie rosyjscy spisują wzdłuż granicy pruskiej zapasy siana owsa i zboża w ogóle, jako też stan koni. Przy tej sposobności robią także poszukiwania po domach, czy nie ma gdzie zapasów broni i amunicyi. Z archiwów pomniejszych miast granicznych wywożą wiele akt do Warszawy. Zaprzeczają też, jakoby rząd rosyjski miał zamiar łagodniej się teraz z Polakami obchodzić.

Szkoła i kościół.

Deput. Windhorst poparty przez stronnictwo centrum, podał do izby poselskiej wniosek:

Izba deputowanych zechce uchwalić:

Wzywa się rząd, aby jak najprędzej przedłożył projekt do prawa, na mocy którego nadaje się kościołom i ich organom w sprawie nauczania religii w szkołach ludowych te prawa w całej pełni, które zapewnia art. 24 konstytucyi:

„Nauką religii w szkole ludowej kierują odnośnie stowarzyszenia religijne.“

Przyczem ma się zwracać uwagę na ustanowienie następujących praw:

1. Na urząd nauczyciela szkoły ludowej mogą być powołane jedynie osoby przeciw-

ko którym władza kościelna pod względem kościelno-religijnem nie ma niczego do nadmienia. Jeżeli takie wątpliwości zostaną później podane, natenczas odejmuje się takiemu nauczycielowi prawo udzielania religii.

2. Zamianowanie tych organów, które są uprawnione do kierownictwa nauki religii w szkołach ludowych, przysługuje jedynie głowie kościoła.

3. Powołane przez kościół do kierownictwa nauką religii osoby, mogą według własnego uznania mieć prawo do udzielania nauki religii, lub też być obecnem na nauce religii; mogą udzielać nauczycielom w tym względzie przepisów, których ci trzymać się muszą.

4. Władze duchowne wyznaczają dla nauki religii i dla ćwiczeń religijnych w szkołach potrzebne książki i podręczniki, jak niemniej, obszar i treść materiału naukowego religijnego i rozdzielanie go na pojedyncze klasy.

Pielgrzymi niemieccy w Rzymie.

Ojciec ś. przyjął przedwczoraj na uroczystej audyencyi pielgrzymów w niemieckich. Na wielkiej sali „ducale“ zebrało się przeszło 1200 pielgrzymów oraz 28 Kardynałów. Biskup moguncki, ks. dr. Haefner, odczytał na wstępie następujący adres:

Ojcze święty!

Z radością w sercach zbliżają się zawsze katolicy niemieccy do tronu Twego, ale radość ta dzisiaj jest stokroć wznioślejsza z powodu uroczystości jubileuszu Twego. Cieszymy się nadzieją, że uroczystość ta będzie wstępem do nowej ery rozkwitu Kościoła katolickiego.

W dniu, w którym Zbawiciel nasz otrzymał imię Jezusa odprawiłeś Wasza Świątobliwość mszą swoją jubileuszową. Niechaj więc Kościół w imieniu tem na nowo rozpocznie z nową siłą zbawienną i wzniosłą działalność swoją. Niechaj porządek społeczny świata i wszelkie instytucje obywatelskie kierują się zawsze zasadami chrześcijańskimi, ażeby narody zażywać mogły spokoju, pochodzącego z prawidłowego ukształtowania państwowego, religijnego usposobienia i wzajemnej miłości ludów.

Naszem zdaniem atoli nie rychlej to nastąpi, dopóki Kościołowi nie zostanie przywróconą zupełna wolność działania a Stolicy Apostolskiej zupełnie niezależne stanowisko, konieczne do swobodnego wypełniania obowiązków.

To są, Ojcze św. gorące życzenia katolików niemieckich, które składamy pokornie do stóp Twoich, wdzięczni za opiekę, jaką nas otaczać racyzsz. Zarazem wyrażamy nadzieję, iż Wszechmocny Bóg raczy zachować Waszą Świątobliwość Kościołowi Swemu jak najdłużej i dozwoli dotrzeć Ci chwili prawdziwego pokoju.

Pod opieką takiego Zwierzchnika tem więcej cieszymy się Jego godnością, dziękując zarazem Zbawicielowi naszemu, iż tak wielką po-

tegą obdarzył Tego, którego uczynił Zwierzchnikiem całego Kościoła ku chwale imienia Swego. (Leo I, serm. 83, c. 3).

Pobłogosław Ojcze święty dłońmi Twemi nam i rodakom naszym, ażebyśmy wzmocnieni niebiańską siłą silnie wiary naszej się trzymali, wszelakim niebezpieczeństwom odważnie stawili czoło i połączeni na wieki z Stolicą wraz z Tobą odnieśli ostateczne zwycięstwo i uzyskali zbawienie.“

Następnie wręczył hr. Prevsing adres ten w pięknej oprawie Ojcu świętemu.

Ojciec św. odpowiedział na to, że czuje się bardzo szczęśliwym, widząc przed sobą katolików niemieckich, znanych z przywiązania swego do Stolicy Apostolskiej. Kościół katolicki powinien wśród ich coraz to nowe robić postępy, bo wierność ich jest wypróbowaną. Cudowne zachowanie się świata całego w obec uroczystości jubileuszowych dowodzi, że państwa coraz więcej zbliżają się do Stolicy Apostolskiej.

Dla tego też żąda przywrócenia świeckiej władzy, ażeby łatwiej słusznym żądaniom ludów mógł dogodzić. Wszyscy katolicy o to starać się powinni. Co do Niemiec, to zaznaczył Ojciec św. że najważniejsze trudności przywrócenia swobody kościelnej już usunięte zostały. — Wprawdzie ciężkie jeszcze czekają nas czasy, ale katolicy niemieccy przyzwyczaili się już do nich.

W końcu zachęcił Ojciec św. katolików do jedności i wytrwałości i udzielił im apostolskiego błogosławieństwa.

Zniżka rubla.

Awantura ze zniżką rubla zaczyna przybierać groźną minę formalnego bankructwa Rosyi. Journal de St. Petersb., powołując się na depeze z Berlina, stara się wprawdzie wmówić w świat finansowy, że nagła zniżka kursu rubla na giełdzie berlińskiej wywołaną została jakimś wyrokiem przysięgłych w procesie moskiewskiego towarzystwa ubezpieczeń „Viktoria“ — lecz temu nikt nie wierzy. Gdyby powód był taki, byłyby się kursa znowu podniosły, tymczasem kursa te spadają coraz bardziej.

Przegląd polityczny.

NIEMCY.

Berlin. Katolicy tutejsi obchodzili 24 b. m. jubileusz papieżki na wielkiej sali Filharmonii. W uroczystości tej wzięli udział wszystkie katolickie chóry kościelne miasta Berlina. Zebranych powitał X. prob. Assmann, poczem mowę okolicznościową wygłosił znany przewodca centrum, Piotr Reichensperger, który od wielu lat zamieszkuje w Berlinie. Większa część członków frakcyi centrum w sejmie i parlamencie była obecna na tej uroczystości.

Berlin 28 lutego. Cesarz otrzymał telegraficznie opinią specjalisty Dra Kussmulla, że choroba następcy tronu znajduje się w stanie nader niebezpiecznym.

— Niemieckiej radzie związkowej przedłożył rząd projekt o spółkach pożyczkowych i akcyjnych. Zawiera on 155 paragrafów. Chodzi tam głównie

Nowości w materyach na suknie i płaszczyki damskie na czas wiosenny codziennie już nadchodzą u Lüthge & Kiehnast w Gliwicach.

o to, ażeby zabezpieczyć członków od znacznych strat.

— W poniedziałek Izba poselska przekazała komisji projekt o kosztach administracji policyjnych w miastach. Żadne stronnictwo nie zachwala tego projektu, bo sprawia miastom większe koszty.

— W wtorek posiedzenie trwało ledwo jedną godzinę. Następnie w środę już na porządku dziennym wniosek katolików z księciem Arenbergiem na czele o przywrócenie praw korporacyjnych zakonem.

— Mundury nowo utworzonego landszturmu składać się będą z ciemno granatowej bluzy, podobnej do używanej w armii austriackiej, bez najmniejszych oznak i wylogów z wyjątkiem małego wylogu czerwonego na którym umieszczone będą oznaki podoficera składające się z taśmy niebiesko-białej, a nie z galonu złotego jak w armii czynnej.

— Spis podoficerów, którzy przez 9 do 12 lat służyli w czynnej armii, nakazany został obecnie przez władze wojskowe. W odnośnych listach mają być dokładnie podane: imię i nazwisko, obecne zatrudnienie, stopień wojskowy, wiek i miejsce zamieszkania podoficera. Z listy wyjęci są podoficerowie, którzy ukończyli już 45 rok życia. Spisy te nakazane zostały z powodu nowej ustawy wojskowej, aby w razie wojny można wysłużonych podoficerów powołać do landszturmu.

— W poniedziałek mieli pielgrzymi niemieccy posłuchanie u Ojca św. Leona XIII.

— Z archidiecezyi gnieźnieńskiej i poznańskiej, jako też z diecezji chełmińskiej nie wybiera się urządowa deputacja do Bzumu. Dary w paramentach kościelnych i świętopietrze już wysłane zostały. Niektórzy pielgrzymi Polacy z tych diecezji zamyślają się przyłączyć do pielgrzymki galicyjskiej, która w Rzymie przez Ojca św. przyjmowana będzie w dniach pomiędzy 6 a 10go kwietnia. Z księży archidiecezyi wybierają się: K. prob. Jastrzębski z Pionkowa, X. dziekan Radzki z Lubina i X. prob. Poturalski z Duszna.

— Państwowy proboszcz Brenk w Kościanie zamierza, wedle obiegających tam pogłosek, zrezygnować nareszcie z swego probostwa. Do Kościana miał już zjechać wyższy urzędnik regencyjny dla uregulowania tej sprawy.

— „Schles. Volks. Ztg.“ donosi, że i nad Renem rząd protestował przeciw mianowaniu kilku proboszczów, mianowicie przeciw X. Savels, który był przeznaczony dla Dyseldorfu.

— Za radą lekarzy, powołany został do chorego cesarzowicza prof. dr. Kassmaul z Strasburga, autor dzieła o „przeszkodach mowy.“ Ma on doradzić, jak zapobiedz częstemu kaszlowi chorego.

ROSYA.

Na mocy dekretu ministra oświecenia zakomunikowano studentom przy otwarciu wykładów w uniwersytecie w Petersburgu, iż w razie powtórzenia się nieporządków, któreby okazały potrzebę powtórnego zamknięcia uniwersytetu, nie będzie wszystkim studentom, pomijając już kary

o chrześcijańskim wychowaniu.

(Z postnego Listu Pastorskiego ks. arcybiskupa poznańskiego).

(Dokończenie.)

Nauczyciel katolicki w szkołach tego rodzaju, nawet przy najlepszych chęciach, nie może dla uczniów katolickich być tem, czemby być powinien i czem był dawniej, ponieważ musi mieć wzgląd na dzieci niekatolickie i na ich religijne uczucia. Nieraz przy szkołach takich są także ustanowieni nauczyciele niekatolicy, którzy względem dzieci katolickich o wiele mniej obowiązkiem religijnym sprostać są zdolni. — Dość, że szkoła, usunięta po największej części z pod wpływu Kościoła, nie może już dać tego dzieciom, o co rodzice chrześcijańsko-katolicy starać się mają obowiązkiem.

Wypływa więc ztąd dla katolickich rodziców ta ścisła powinność, aby o religijne wykształcenie swych dzieci dzisiaj więcej i usilniej niż kiedykolwiek staranie mieli. Nie wystarcza dzisiaj mieć pieczę o to, iżby dzieci wymaganiom szkoły zadość czyniły, aby się nauczyły katechizmu i historii biblijnej, o ile im je szkoła podaje — nie rodzice muszą się koniecznie sami w tych cza-

dysoplinarnie, jakie na głównych winnych spadają policzone bieżące półroczu i wstrzymanem zostanie wypłacanie stypendyów. — Kurator okręgu naukowego doręczył zawiadania, że rząd zmianę dotychczasową szkół miejskich na szkoły prywatne z niemieckim językiem wykładowym tylko dla szkół średnich tolerować będzie; wszelako ma być język rosyjski przedmiotem naukowym obowiązkowym.

— „Dziennik“ warszawski donosi, że zarządzone wycięcie lasów, znajdujących się w pobliżu fortów twierdzy demblńskiej, obszaru 1088 morgów. Wartość drzewa obliczono na 185,000 rubli. —

— Z Petersburga donoszą pod dniem 25 zm., że o godzinie 2 po południu sekretarz ambasady niemieckiej ks. Hohenlohe, wystrzałem z pistoletu życie sobie odebrał. Powód niewiadomy.

AUSTRYA.

Biskupi austriacy wysłali do rządu memorandum względem szkół wyznaniowych.

FRANCYA.

Z Paryża donoszą do „Berliner Tgbl.“ że statki nadbrzeżne pancerne „Fulminant“ i „Roland“ otrzymały rozkaz, aby zaopatrzyły się na trzy miesiące w prowiant i środki lecznicze.

— W Grenoble żądało 3000 robotn. bez zajęcia, którzy się przed gmachem mera zebraли, o wydalenie robotników włoskich i włoskich przedsiębiorców; obradująca w tym czasie rada municipalna przyjęła żądanie to w zasadzie.

WŁOCHY.

Rzym. Beatyfikacja (policzenie w poczet błogosławionych) wielebnego X. Klemensa Hofbauera (Dworzaka), odbyła się uroczystie w niedzielę 29 stycznia w tej samej, co i poprzednich sal nad przedsionkiem kościoła św. Piotra. Hofbauer urodził się r. 1851 w Tanawicy, miasteczku na Morawach położonem. Odbywszy pielgrzymkę do Rzymu, poznał osobicie żyjącego jeszcze podówczas św. Alfonsa Liguorego i wstąpił do nowo założonego przez niego Zgromadzenia księży Redemptorystów, w Warszawie rozwinął budującą działalność w końcu przeszłego a początku bieżącego stulecia a umarł w Wiedniu w marcu r. 1820. Pius IX w 1876 uznał bohaterski stopień cnót jego a Leon XIII w 1886 r. wiarogodność cudów za jego przyczyną sprawionych.

— Z Rzymu donoszą, że spodziewany jest w Watykanie delegat rosyjski z propozycjami rządu petersburskiego. W dniu 2 marca, jako w rocznicę koronacji, ma Ojciec św. wypowiedzieć mowę polityczną, w której, jak zapewniają, ma uczynić wzmiankę do obecnego położenia, którego zażegnanie jest możliwem, jeżeli z pełnem zaufaniem zwróci się świat do pośrednictwa Ojca świętego.

— Ojciec św. ogłosił dekret, którym na pamiątkę swojego jubileuszu kapłańskiego pozwala wszystkim patriarchom, arcybiskupom i biskupom noszenie biretu fioletowego, ale zakazuje tego in-

sach przekonywać, czy dzieci to, czego się w szkole nauczyły, dobrze rozumieją i w życiu zastosować są zdolne. Na ten cel winni się rodzice katolicy sami gruntownie rozpoznać z prawdami wiary, pilnie uczęszczając na kazania i nauki religijne, gorliwie czytając w chwilach wolnych książki religijne, pouczające i budujące, aby byli zdolni nauczać prawd ś. swe dzieci. Ich obowiązkiem jest uważać nad tem skutecznie, iżby dzieci ich regularnie chodziły do kościoła na nabożeństwo; wypytywać się dzieci, co spamiętały z kazań i nauk, a głównie baczyć na to i przestrzegać tego, aby dzieci chodziły pilnie na nauki katechizmowe, przysposabiające do pierwszej spowiedzi i komunii św., i sposobiły się sumiennie i pobożnie do najpiękniejszej i najważniejszej w życiu chwili tj. do pierwszej komunii św.

3. Nie myślcie przecież, że, doprowadziwszy dzieci do przyjęcia Sakramentów pokuty i komunii św., obowiązek wasz względem religijnego wychowania dzieci już w zupełności spełniście; owszem odtąd podwoi się winny starania wasze około ich duszy. Gdy te młode roślinki przesadzone do ogrodu Bożego, podrosną, trzeba je wciąż dalej pielęgnować, podlewać, przed szkodliwymi wpływami bronić, aby się coraz więcej rozwijały i pomnażały w bojaźni Bożej i cnocie, bez

nym prałatem, którzy nie mają biskupiej godności. I dotąd taki był zwyczaj co do biskupów choć potrzebowali do tego osobnego przywileju. Odtąd osobny przywilej dla nich nie jest potrzebny.

— Dwaj polscy kapłani otrzymali ważne stanowiska w rzymskich kongregacjach i w rządach. X. Zaleski, który brał udział w poselstwie do Chin, wszedł do kongregacji Propagandy, a X. dr. Fr. Starowiejski kapłan dyec. przemyskiej, dostał się do Sekretaryatu stanu. Obydwaj ukończyli przed paru laty dyplomatyczną akademią rzymską.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Bytom. Dla dobrego zrozumienia przepisów nowej ustawy wojskowej, odnoszących się do landwery II i landszturmu I i II powołania podajemy różnicę poszczególnych tych formacji: Tak do landwery II powołania, jako też do landszturmu I powołania należą osoby, które nie ukończyły jeszcze 39 roku życia. Różnica jest następująca: Do landwery drugiego powołania należą wszyscy wyśłużeni wojskowi od 32go roku życia, (od dnia wystąpienia z landwery I powołania) a do landszturmu I powołania wszyscy nie wojskowi, t. j. młodzieńcy od 17—20 roku życia, wszyscy zwolnieni z rozmaitych powodów od służby czynnej, rezerwiści kompletowi, którzy w swoim czasie nie zostali wyćwiczeni, oraz wojskowi, którzy przed ukończeniem służby liniowej za niezdatnych do służby uznani zostali. Landszturm I powołania składać się będzie zatem z ludzi wcale nie wyćwiczonych, przeto na wypadek wojny powołanym zostanie na kilkotygodniowe ćwiczenia, poczem dopiero pełnić będzie służbę garnizonową i etapową. Służbę instruktorów landszturmu I powołania pełnić będą landwerzyści drugiego powołania.

Z dniem 31 marca r. b. przechodzą wszyscy tak wojskowi jako też niewojskowi, którzy do czasu tego ukończyli albo ukończą rok 39 życia do landszturmu II powołania i należeć będą do formacji tej aż do ukończenia 45 roku życia.

— Według rozporządzenia ministerjalnego, to mają być urządzone w przeciągu 4 miesięcy na dworcach kolei żelaznej lampy ze szkłem koloru fioletowego przy „ustępach“ dla większej wygody podróżującej publiczności, wieczorem lub nocą.

□ Królewska Huta. Przed 3 laty zamknął domu rodzicielskiego 11 letni chłopak nazwiskiem Sternoll, obowiązując się za jakieś przestępstwo surowej kary ojcowskiej. Ojciec w tym czasie umarł, a syn jego dowiedziawszy się może o tem, w tych dniach do matki powrócił. Gdy ta z chłopcem udała się na policję oznajmiono im pomiędzy innymi, że chłopiec, czas zmuły szkolnej musi wynagrodzić tj. chodzić będzie do szkoły aż ukończy lat 17.

γ Michalkowice. Tak jak roku zeszłego gmina Łagiewnik zaopatrzoną została we wodę, takie też samo szczęście spotka tego roku i naszą gminę. —

czego wszystko inne na ziemi nie ma trwałej wartości.

Równocześnie bowiem z tą chwilą, gdy dzieci wasze wyrosną na młodzieńców i dziewice, budzą się w nich najrozmaitsze zła skłonności i żądze podsycane zwodniczymi powabami i uciechami światowemi. Jeżeli przeto kiedy, to teraz trzeba Wam mieć baczne oko na dzieci wasze: zwłaszcza nigdy nie pozwalać, aby bez wiedzy waszej opuściły dom, szukały sobie dowolnie towarzysztw i zabaw, aby utrzymywały wątpliwej wartości przyjaźni. Owszem, pilnujcie ich obyczajów, dbajcie o to, aby przestrzegały skromności, aby uczęszczały regularnie na nabożeństwo w niedziele i święta, na nauki i kazania, aby częściej przystępowały do Sakramentów św., a jeżeli można, i w powszednie dni Mszy św. słuchały.

Nie mniej gorliwie, chrześcijańscy rodzice, o to wszystko dbajcie, gdy dzieci wasze z pod bezpośredniej opieki waszej wyjdą, gdy albo dla dalszego wykształcenia szkoły publiczne zwiędzać będą, albo w naukę rzemiosła pójdą, albo służbę u obcych ludzi przyjmą. Starajcie się wówczas przedewszystkiem powierzać je ludziom bogobojnym i naprzód przekonywajcie się, czy ich nie oddajecie w ręce ludzi, którzyby je odwieść mogli od spełnienia obowiązków religijnych i osłabić

♦ **Laurahuta.** Pocięszającą i miłą donoszą wiadomość. Tutejsza Spółka-spożywcza (Consum-Verein) ogłasza sprawozdanie z obrotu interesu, a w końcu dodaje: *Godnem uwagi jest to, że odbyt napojów gorących, pomimo znacznej liczby nowych członków, bardzo się zmniejszył.*

Brawo!!! Tak bowiem wszędzie być powinno!

♦ **Łabęty.** W tutejszym lesie napadło w tych dniach 4 wiochędów furmana z parowej piekarni „Schülera“ z Zabrze, którego ściągnęli z woza i zbili; konie zaś same przyszły z wozem tu dotąd.

♦ **Opole.** Weteranów wojskowych z roku 1813/15 potrzebujących wsparcia jest jeszcze w tutejszym obwodzie regencyjnym 17, którzy w r. zeszłym otrzymali wsparcie w ilości 2,303 M. a więc przeciętnie na osobę przypadło 135 M., które wypłacił „Nationaldank für Veteranen“. Z Nowym Rokiem fundusz ten wynosił 28,602 M.

+ **Niemodlin.** Zapewno nasze miasto jest pierwsze na Górnym Ślązku, które zostało oświetlone światłem elektrycznym.

♦ **Prudnik.** Tutejsze gimnazjum przechodzi z dniem 1 kwietnia tr. na rachunek Państwa.

♦ **Wrocław.** Pewien handlarz owocem z Frankenstein (obw. wrocł.) wysłał do Berlina 8,000 centr. jabłek, a wskutek nagłej zmiany powietrza, zgniło ich w drodze około 6000 centr. Każdy centnar jabłek kosztował handlarza 8 M. — Jak wielka strata była strata, łatwo każdy obliczyć może.

Poznań. Donoszą z Berlina do „Kuryera Pozn.“ w sprawie duchownego seminarium poznańskiego, że X. arcybiskup nie mógł się zgodzić na osobistość, której życzył sobie na regensa seminarium. Sprawa kierownika instytucji będzie zatem przedmiotem dalszych układów.

Toruń. Wydział karny tutejszego sądu ziemiańskiego zawyrokował ściągnięcie odnośnych konfiskaty następujących dzieł ludowych: 1. *Wieniec powieści i opowiadań ludowych*, opracował Józef Chociszewski, Poznań, 1884 r. 2. *Szymek i Hańdzia*, obrazy z czasów nowych. Poznań 1876 r. 3. *Powieści dla ludu*, napisał majster od „Przyjaciela“ ludu. Poznań nakł. J. K. Zupańskiego 1873 r.

Rożmaitości.

* **Pielgrzymka polska do Rzymu**, jak się z przyjemnością dowiadujemy, zapowiada się świetnie i liczbą i doborom towarzystwa; oprócz bowiem najwyższych dygnitarzy kościelnych, nie brak wszelkich innych osób, zajmujących stanowiska naukowe, rodowe i majątkowe, obok doświadczonego duchownictwa i włościan. Galicya, obadwa Śląska, Poznańskie i Prusy są dotąd dobrze przedstawione. Możemy się tylko cieszyć — że nasi pielgrzymi staną na równi z innymi katolickimi narodami u stolicy Piotrowej; tego domaga się nasza przeszłość i przyszłość nasza. X. kanonik dr. Wincenty Smoczyński, któremu władza duchowna poleciła obowiązek zajęcia się urzędzeniem pielgrzymki na jubileusz Leona XIII

ich religijne przekonania, bo wtedy łatwo wiarę świętą utracą i niewinności i cnoty pozbyć się mogą.

A przecież niestety ileż to takich rodziców, którzy na to, co dzieciom ich jest najpotrzebniejsze, za mało zważają; albo wcale na to nie zważają, i ani sami dobrym przykładem dzieciom na drodze cnoty nie przyswiczają, ani się o to troszczą, w jakie ręce dzieci swoje oddają.

Wyższych stanów rodzice nie żałują wszelkich nakładów, aby dzieciom swoim dać wykształcenie światowe: każą im się uczyć rozmaitych języków, ćwiczyć je w ułożeniu i formach towarzyskich, uczą je, jak sobie wzięcie i poważanie w świecie zapewnić, ale o ich religijne i moralne zachowanie się nie zawsze tyle dbają, ileby mogli i powinni.

A w stanach niższych wszystkie zabiegi kończą się częstokroć na zabezpieczeniu dzieciom utrzymania materialnego. Jeżeli tylko dziecko znajdzie środki życia, zarobić sobie coś umie, i z zarobku część pewną rodzicom odda, wtedy już o dzieci swe się nie troszczą i obojętni niekiedy są na to, czy się to w uczciwy sposób dzieje, a są nawet i tacy, co zamykają oczy na widoczne grzeszne postępy dzieci, albo w takowych sami im pomagają, byleby korzyść z nich mieli.

Papieża — napisał i wydał małą książeczkę pod tytułem: „Objaśnienia dla pątników“ udających się do Rzymu. — Jest to bardzo praktyczna książeczka, dająca nieodzowne rady dla pielgrzymów. Znajdujemy tam następujące rozdziały: Wyjazd z Krakowa — bilety kolejowe — Pielgrzymi wsiadający na stacyach: w Krzeszowicach, Oświęcimie i Boguminie — Rzeczy — Noclegi — Ubranie — Dowody podróże — Pożywienie — Pieniądze — Ostróżności co do zdrowia — Poczta — Adres swój dokładny — Żądania wszelkie swoje — Zakupno medalików, różańców — Spowiednicy polscy — Prośba — Ostrzeżenie i Zakończenie. — Książeczkę tę, każdemu biorącemu udział w pielgrzymce ks. Smoczyński darmo doręcza. („Czas“.)

* **Ogromna lawina** pod Bergamo pogrzebała domy z 33 osobami. Z tych wyciągnięto w krótkim czasie 7 umarłych i 10 żywych.

* **W przedniej Indyi** w mieście Yanam, posiadłości francuskiej, oddalonej 60 mil od Madras, zginęło około 2000 ludzi wskutek trzęsienia ziemi.

* **Wielka wędrowka myszy.** Z Minusińska (Syberya) donoszą, że w tamtejszym okręgu pojawiły się myszy, całymi masami wędrujące z zachodu na wschód. Przyczyny dziwnej tej wędrowki nikt objaśnić nie umie, stwierdzono tylko, że legiony tych zwierzątek pojawiły się już na wiosnę, ale nie zwróciły wówczas jeszcze szczególnej uwagi. Dopiero w jesieni, gdy rozpoczęły się przymrozki, myszy całymi masami pokryły pola posuwając się przez Kurahiński i Tesiński kraj ku rzecze Jenisej. Cała ziemia wyglądała jak jakaś ruchliwa masa szarowego koloru i nie można było przejechać kilkanastu staj, nie rozmiądzyszy kołami i kołami mnóstwo myszy. Wszystkie trawa, leżąca na pokosach, i zboże, którego nie zdołano sprzątnąć do stodoły, padły ofiarą tej wędrującej tłuszczy. Rzeki przecinające drogę myszom pełne były topielców mysiego rodzaju. Przednie legiony zdołały powędrować do Kańskiego okręgu, tylko mysie marudery pozostały na zimę w okolicy Minusińska; to też tutejsze stępy z powodu nadzwyczajnych ilości nor, podobne są do rzeszota.

* **Czy zgadlibyście jakim językiem** mówi najwięcej na świecie ludzi? Odnalazł to znany uczony profesor Kirchoff w Halli w odpowiedzi na wystosowane doń w tej mierze przez kilku panów zapytanie, połączone z bardzo wysokim zakładem.

— A więc?

— Francuskim, angielskim, niemieckim.

Wcale nie — bo — chińskim.

Chińskim?

A tak chińskim.

Podług obliczenia bowiem uczonego Kirchoffa językiem tym mówi (co najmniej od 1000 lat) 400 milionów ludzi.

W dalekim odstępie idzie następnie język hindusów (przeszło 100 milionów), dalej angielski (100 milionów), rosyjski (przeszło 70 milionów), niemiecki (około 50 milionów), hiszpański (47—48 milionów).

O rodzice! otwórzcie oczy i patrzcie na jasny wzór chrześcijańskiego życia rodzinnego, na pszenajświętszą Rodzinę, Jezusa, Maryję, Józefa św., i uczcie się z tego wzoru, że tylko żywot bogobojny i cnotliwy tak rodziców, jak dzieci uszczęśliwia! Mędrzec Pański powiada (Przypow. XIV., 21): „W bojaźni Pańskiej ufanie mocy: i synowie jego nadzieję mieć będą.“ Gdzie zaś bojaźń Pańska, niewinność i cnota ustąpiły z rodziny, tam nie ma pokoju serca, nie ma pociechy życia, nie ma prawdziwego szczęścia doczesnego i wiecznego.

Starajcie się przeto, chrześcijańscy rodzice byście te najkosztowniejsze i jedynie prawdziwe dobra sobie i dzieciom waszym zapewnili! A ponieważ do każdego dzieła dobrego, szczególnie zaś do dobrego wychowania dzieci taska Najwyższego najpierwszym jest warunkiem, módlcie się gorąco i bezustannie o tę łaskę Bożą dla siebie i dla dzieci waszych, osobliwie dla dzieci z natury lekkomyślnych i do przewrotności skłonnych, abyście wsparci pomocą Bożą, zdołali ocalić wszystkie, w niewinności i cnotcie utrzymać, i kiedyś przed tronem Najwyższego Sędziego odezwać się mogli: „Panie o to Ci oddajemy dusze, któreś nam powierzył; żadna z nich nam nie zginęła.“

Po hiszpańskim dopiero idzie francuski. Językiem portugalskim mówi tylko 16 milionów ludzi, nie licząc w to około 10 milionów także murzynów kolonij portugalskich, którzy jednak posługują się jednocześnie rodzinnymi narzeczami.

* **Nieomyślny sposób** uchronienia się przed trychinozą. Kolonista pewien przybywa do swego sąsiada, kiedy ten właśnie zajęty jest wycinaniem próbki z zabitego wieprza celem przesłania ich rewizorowi.

— Co ty robisz? zapytał się zdziwiony.
— Wszakże widzisz, że wyjmuję próbki z wieprza. Hans jedzie do miasta i zabierze je do rewizora, żeby się zapewnić, czy wieprz nie miał trychin.

— A czyś nie czytał w gazetach, jak to często ludzie i po spożyciu rewidowanego mięsa zachorowali? Ja mam lepszy sposób i to niezawodny.

— Jaki? pyta się Fryc zaciekawiony.
— Otóż ja już oddawna mam zwyczaj posyłania zaraz po zabiciu każdego wieprza naszemu pastorowi jednej Schmeckwurst. Potem czekam jeszcze kilka dni, a skoro w plebanii wszyscy są zdrowi, mam nieomyślną pewność, że trychin w wieprzu nie było. G. T.

ZARTY.

** Nauczyciel (do chłopca, który mu przyniósł kiebasę) Bartek, jak twój ojciec będzie znów świnie bił, to niech o mnie nie zapomni.

** Stróża nocny! Czy to nie widzicie jak tam z wami jednego zabijają?

Stróż: Ach, tego znam! nie ma nie będzie, tego on zwozozajny gdyż go co noc biją.

** Bumler: Panie sędzio! właśnie mam trochę osusu, czy nie mógłbym napród z miesiąc odsiedzieć w karcie?

Sędzia: A za co?
Bumler: Ja już mam jakiejś przeczuć, że w krótko znów na kozę zarobie.

** Gospodarz do sąsiada: Dziwna rzecz, że jak zaprowadziłem na mojem domu pieronociąg, to zawsze gdy przyjdę późno w noc, słyszę w domu gramoty! —

** Dla czego to kobiet nie biorą za przysięgłe.
Dla tego, że żadna nie przyznałaby się iż 30 lat już jest starą.

KORESPONDENCYA EKSPEDYCYI.

Jeżeli komu którego numer brakowało, niech nam doniesie o tem przez kartę korespondencyjną a odwrotnie takowy opłacony prześlemy.

Uwaga dla palących tytonie!

Najlepsze i najtańsze papierosy, tureckie tytonie gilzy wszystko własnego wyrobu poleca

FABRYKA PAPIEROSÓW

Poznań, „PATRIA“ Poznań,
Podgórska ul. 13. (F. Ganowicz.) Podgórska ul.

Kurs pieniężny.

Za Rubla płać - - - - 1 M. 65 1/2 fcm
Za Guldona - - - - - 1 „ 60 1/2 „

SKARB CZŁOWIEKA.

Gdziekolwiek myślą twoją uderzysz,
I czy uwierzysz, czteku, czy zmierzysz,
Po całym świecie znajdziesz ład wszelki
Bo świat jest Boży a Bóg jest wielki.
A nie to wielkie, co bywa dumne,
Ani to wielkie, co ludziom szumne,
Jeno to wielkie, w co ludziom wierzy,
Jeno to bywa czteku bezpieczne,
A jako dzieło Boże jest wieczne.
I nie ta ziemia przed inne sławna,
Kędy jest wiele mnogości zdawna,
Lecz onej ziemi przed inne chwała,
Kędy ta czeładź Pańska dojrzała,
Kędy czteku poznał Boga na niebie,
A świętą prawdę daną za siebie;
A w onej ziemi, to znów najpierwsze,
Co ci od pieluch było najszczerze,
Więc wiara twoja, więc dom dziadowy,
Więc one wdzięczne, stare dąbrowy,
Więc i mogiły, gdzie ojców kości;
Toć twoje skarby, toć twe miłości!
Bo wszystko minie, a to zostanie.

W. Pol.

Franc. Letzel

w Bytomiu, ul. Dyngos przy Bulewarze Nr. 32
poleca wielki swój
skład żelaza, wszelkich wyrobów z żelaza, ocelu, blachy itp.
ak i różne maszyny gospodarcze.

Z dniem 1 lutego tr. w domu p. Markelki na ulicy Głiwickiej 35. otworzyłem

Fabrykę Cygar

połączoną z sprzedażą częściową własnej fabryki, prosząc w potrzebie o łaskawe względy.
Przy korzystnych zakupach jestem w stanie po przystępnych cenach dostarczać dobrego towaru i tenże polecam mianowicie panom kupcom i oberzystem w wielkim dobrorze.

Z uszanowaniem

Bytom. **Fr. Moskwa.**
Fabryka cygar, gliwicka ul. 35.

NA WIELKI POST

polecamy:

Najlepsze śledzie bałtyckie za puszkę 2,75 i 4,50 mk.
Najprzed. śledzie bałtyckie bez ości za puszkę 1,50 mrk.
Opiekane śledzie w puszkach po 2,75 mrk. Ruskie sardyńki w sędkach po 2,75 mrk. Szwedzkie anchowis w sędkach po 3,50 mrk.

Minogi elbląskie za kopę 7,50 mrk. Minogi elbląskie olbrzymie za kopę 11 mrk. Minogi elbląskie olbrzymie za $\frac{1}{4}$ kopowy sudek 3 mrk. Sardynki w oliwie za puszkę od 60 fen. do 2,00 mrk. Kawior małoziarnisty za funt 2,50 do 3,00 mrk.

Kawior najprzedniejszy astrachański 8,50 mrk. Łososia tłustego wezerskiego za funt 2,50 mrk. Prawdziwe kielskie sielawki za funt 0,80—1,00 mrk. Najlepsze bydlinki kielskie, za tuzin 1 mrk.

Sery; szwajcarski, holenderski, edamski, tyłzycki, śmietankowy, ziolkowy itd., grzybki suszone litewskie, za funt 1,60 mrk.

Suszone śliwki od 25 do 80 fen. za funt, suszone jabłka, gruszki, wiśnie, aprikozy, brzoskwinie etc. po najtańszych cenach.

Kompot suszony, składający się z rozmaitych owoców, za funt 60 fen., powidła tureckie po 25 fen. za funt, borówki śląskie po 35 fen. za funt, borówki śląskie zaprawiane cukrem po 50 fen. za funt.

Ryby rzeczne i morskie jak: szezupaki, karpie, sędacz, łososie, sole, turkoty etc. za poprzedniem zamówieniem po najtańszych cenach.

F. A. Gaebła synowie.

Właściciel Jan Marchlewski, Grudziądz.

Pepsinsauere-Dessert-Dragees,

uznany jako najlepszy środek do trawienia.

Wyborny ten środek przeciw złemu trawieniu potraw wskutek będącego w stanie chorym żołądka, a o najlepiej poznać można po jedzeniu, jeżeli się pokazuje zgaga, słabość żołądka, boleści w żołądku, zatwardzenie itp. — Dla dorosłych 2—3, dla dzieci 1—2 pigulek po każdym jedzeniu. Dla wzmocnienia żołądka poleca się częściej zażywać po jednej pigulce.

Fl. kosztuje 3 Mk. $\frac{1}{2}$ Fl. 2 Mk., $\frac{1}{4}$ Fl. 15 Mk.

Dialysiertes Eisenpepton, uznany za najlepszy środek przeciw braku krwi „Blutarmuth“, skutkuje bez cierpienia żołądka lepiej niż wszystkie inne znane dotąd przyrządy z żelaza. Do dostania w płynie i pigułkach.

$\frac{1}{4}$ fl. płynu 3 Mk. $\frac{1}{2}$ fl. 2 Mk.

$\frac{1}{4}$ pud. pigulek 2 Mk. $\frac{1}{2}$ pud. 1,25 Mk.

Migräne-Brausepulver, sprawdzony środek przeciw nerwowym boleściom głowy $\frac{1}{4}$ pud 1,50 Mk.

Königl. Privil. Apotheke zum weissen Schwan.

(Uprzywilejowana od 1553 r.)

Berlin C., Spandauerstrasse 77.

Listowne zamówienia uskutekniają się odwrotnie, bez obrachowania zapakowania.

LECZENIE GŁUCHOTY

SZTYCZNE BEBENKI dyplomowane, NICHOLSONA leczą albo przynoszą ulgę w GŁUCHOŚCI z jakiejby przyczyny nie pochodzą. Dzięki tym przyrządom otrzymano najbardziej zadziwiające przykłady wyzdrowienia. Posylając 25 pensjów w markach pocztowych otrzymuje się franco ilustrowaną broszurkę złożeń z osiemdziesięciu stronnic i zawierającą ciekawe opisy prób robionych w celu leczenia GŁUCHOTY, a także listy rekomendacyjne Doktorów, Adwokatów Wydawców i drugich osób godnych zaufania które zostały wyleczone przy pomocy tyb BEBENKÓW, i głośno je zalecają. Adresować listy: J. H. NICHOLSON, 4, ulica Drouot, PARYŻ

!!Na post!!

Handlarzem Wiarusom polecam taniej niż z Hamburga i innych miejsc:

Mój wielki zapas ryb
Śledzie opiekane
Sardyny ruskie,
Biklingi, oraz inne delikatesy i owoce południowe.

R. Bulski.

Bytom. ul. gliwicka nr. 13.

BAHNHOF-HOTEL

(E. Noak.)

Najwygodniejszy dla podróżnych.

Pokoje od 1,50 M.
Portyler przy każdym pociągu.

Zmieniony

spiritus do palenia i politory

poleca tanio. Przy odbiorze 10 litrów cena hurtowna.

Rumu, Spritu i likierów fabryka

Herrmann Böhm

w Bytomiu.

Jako najwyborniejszy, najtańszy i pod gwarancją weale nie szkodliwy **środek do prania** wszelkich gatunków tkanin jak i do czyszczenia każdego przedmiotu polecamy

A. Fischer'a.

Seifenpulver. (Proszek mydlany)
J. A. Adamietz, kościelna ulica 1 (skład fabryczny), Fr. Buja, ulica dworca kolei żelaznej, Paweł Schubert, bulewar.

Flaki wołowe

do kiszek krupianych.

Flaki wieprzowe

do polskich kielbas

jako też wszelkie inne gatunki flaków, i różne narzędzia potrzebne do wyrobu kiszek i kielbas poleca tanio a najlepsze

S. H. Joachimsohn,

Wrocław (Breslau.)

Büttnerstrasse 1.

Herbatę chińską

po M 2 $\frac{1}{2}$, 3, 4, 5 i 6 za funt.

Tulskie Samowary

Holend. Kakao

poleca

B. Hozakowski, Toruń
(Thorn.)

Skład trumien,

od największych do najmniejszych mam zawsze tanio na składzie.

Przy tej sposobności polecam Szanownej Publiczności mój warsztat stolarski przy budowlach itp. Skóra i rzetelna usługa.

Robert Hensel,

Bytomiu, ulica Kościelna 13.

Bardzo dogodnie pomiędzy dwoma kopalniami położona

Piekarnia

w Zaborzu C. jest przez partykularna p. **Wollnego** natychmiast tanio do wydzierżawienia i objęcia.

Polecam po najtańszych cenach mój wielki skład pięknie palących się

Cygar

1 kista (100 sztuk) po 2, 2,25, 2,50, 2,70, 3, 3,10, 3,40, 3,60 i t. d. i t. d.

Prawe wina

od najtańszego do najwyborniejszego gatunku.

Bytom.

FR. ZAWISCHA.

Obok starego kościoła farnego, ulica tarnowska Nr. 36.

W księgarni Fr. Pinkowskiego

w Królewskiej Hucie (Königshütte) ul. Kronprinzenstr. nr. 77 są na składzie piękne obrazy, pamiątki 50 letniego jubileuszu Jego Świątobliwości Papieża Leona XIII., wykonane na sposób fotograficzny w 19 farbach i drukiem zioconym z 257 portretami. Wielkość obrazu 60 cent. szerokość 75 cent

Cena za obraz ten tylko 3 marki.

Również polecam mój wielki skład obrazów w rozmaitych ramach, świętych figury w każdej wielkości, krzyżki z mosiądzu, cynowe, srebrne i pozłacane świeczki, lampki przed obraz Matki Boskiej, kropielniczki do święconej wody, różańce, medaliki, szkaplerze i krzyże dla szkół. Książki modlitewne i ku nauce, śpiewniki w pojedynczej jak i najpiękniejszej oprawie

Najniższe ceny, także i na odpłatę.

Abonować tu można na wszelkie dzieła i pisma, rozumie się i „Opiekuna Katolickiego.“

500 Marek

zapłacę każdemu cierpiącemu na płuca, który nie dozna pownej pomocy przez użycie **ślawego w świecie American coughing cure**. Kaszel i płucie ustają już w kilku dniach. Tysiącom już pomozono. Katar, chrypka, zadęgnięcie, drapanie w gardle itp. **matychmiast** ginie. Jeden z chorych pisze o moim środku jak następuje: **Unna**, dnia 31 października 1886.

Szanowny Panie! Już po **3 dniach** użycia Jego American coughing cure prawie całkiem ustał mój kaszel także i płucie **dość silnie znikło**, a przez to mogę spać o wiele lepiej. Proszę mi posłać jeszcze jedną flaszkę a jestem przekonany najmocniej, że wzmiankowane cierpienie moje całkiem minę. **A. Malkowski**, Gürtelstr. 16.

Cena za flaszkę M. 2,50. 8 flaszki 6 M. za zaliczają, albo za nadstaniem napród należytości.

Bedni otrzymują z mej strony pomoc darmo, po przesłaniu poświadczenia urzęd. gminnego, albo miejscowego duszpasterza.

E. H. Graudenz, drogoist.

Główny skład Berlin Nr. 4 u f. Holland Venlo.

I^a Skirwyther Neunaugen

sehr fein im Geschmack 6—7 Mark, Riesen 9,00 per Schock incl. Fass ab hier, versendet gegen Nachnahme

Richard Schütz, Russ O. Pr.

Buraki pastewne, marchew

tudzież wszystkie inne nasiona sprzedają Krause Krotchwill i Sp. w Pleszewie (Pleschen.)

Chorągwie

baldachimy, ornaty, kapy, tuwalnie, figury, obrazy rozmaitej wielkości, ołtarzyki do noszenia, krzyże, w. lampy, stacye Męki Pańskiej, w ogóle wszystkie przybory, i sprzęty kościelne poleca po możliwie niskich cenach.

Buduje nowe ołtarze, ambony, ławki itd. stare zaś przerabia; odnośne renowacje wykonuje się w własnych warsztatach. Odnawia wnętrza kościołów w rozmaitych stylach.

Fabryka sprzętów kościelnych
J. Szpetkowski, Poznań.